ÄLYKÄS KYLÄAUTO

Euroopan unionin osarahoittama

Kyläauto-kokeilu

Padasjoen ja Sysmän kunnissa

Kesällä 2025 toteutettiin Sysmän ja Padasjoen kunnissa kyläautokokeilu, jossa testattiin sähkö- ja hybridiautojen yhteiskäyttöä maaseutualueilla. Kokeilu oli myös osa Päijänne-Leaderin Älykkäät toimijat – Viisaat kylät -hanketta, ja se toteutettiin yhteistyössä kuntien ja Omago Oy:n kanssa.

SISÄLTÖ

01 Johdanto

02 Tarve

03 Toimintamalli

04 Yhteistyö

05 Viestintä

06 Käyttö ja tilastot

07 Palaute

08 Yhteenveto

ÄLYKÄS KYLÄAUTO

ÄLYKÄS KYLÄAUTO

01. Johdanto

Kesällä 2025 toteutettiin Sysmän ja Padasjoen kunnissa kyläautokokeilu, jossa testattiin sähkö- ja hybridiautojen yhteiskäyttöä maaseutualueilla. Kokeilu oli osa Päijänne-Leaderin Älykkäät toimijat – Viisaat kylät -hanketta, ja se toteutettiin tiiviissä yhteistyössä kuntien ja Omago Oy:n kanssa.

Kokeilun taustalla oli selkeä tarve uudenlaisille liikkumisratkaisuille maaseudulla. Hankkeen kylä-kierroksilla ja kyselyissä nousi esiin toistuvasti huoli julkisen liikenteen vähäisyydestä, oman auton puuttumisesta sekä siitä, ettei erityisesti nuorilla, ikäihmisillä ja kesäasukkailla ole aina toimivaa tapaa liikkua asioille tai tapahtumiin. Yhteiskäyttöauto nähtiin potentiaalisena täyden-tävänä ratkaisuna näihin haasteisiin.

Kunnat – Sysmä ja Padasjoki – valikoituivat kokeiluun paitsi soveltuvuutensa, myös osoittamansa kiinnostuksen perusteella. Käytännössä kyseessä olikin ennen kaikkea kuntien kokeilu, jota hanke tuki koordinoinnilla, viestinnällä ja aloitusvaiheen käytännön järjestelyillä.

Kokeilun tavoitteena oli tarjota matalan kynnyksen liikkumisratkaisu erityisesti niille, joilla ei ole omaa autoa käytössään, ja kerätä kokemuksia siitä, voisiko yhteis-käyttöauto toimia maaseudulla arjen liikkumisen täydentäjänä. Palvelun käyttö tapahtui Omagon digi-taalisen varausjärjestelmän kautta, ja autot olivat kuntalaisten ja kesäasukkaiden käytettävissä kesä–elokuun 2025 ajan.

Tässä raportissa kuvataan kokeilun suunnittelua, toteutusta, käyttöä ja palautetta sekä esitetään kehittämisajatuksia ja mahdollisia jatkomalleja yhteis-käyttöautojen hyödyntämiseksi maaseutualueilla.

02. Tarve

Miksi kyläauto? Liikkumisen haasteet kylillä

Maaseudulla liikkumiseen liittyy monia haasteita, joihin ei ole tarjolla yhtä ratkaisua. Julkinen liikenne on useilla alueilla harvaa, aikatauluiltaan rajattua tai puuttuu kokonaan. Hankkeen kyselyissä ja kylä-kierroksilla nousi vahvasti esiin, että monilla kyläläisillä on vaikeuksia arjen liikkumisessa – erityisesti silloin, kun omaa autoa ei ole käytettävissä.

Liikkumisen haasteet eivät rajoitu vain kyläläisiin: myös taajamista ja kaupungeista kylille suuntautuva liikenne on vaikeaa, mikä rajoittaa esimerkiksi matkailijoiden, kesäasukkaiden ja tapahtumavierailijoiden mahdollisuuksia vierailla pienemmissä kylissä. Kyläauton kaltaisella ratkaisulla pyrittiin helpottamaan liikkumisen pullonkauloja molempiin suuntiin – niin kyläläisten pääsyä palveluihin ja asioille kuin myös matkailijoiden ja kesäasukkaiden mahdollisuutta vierailla pienemmissä kyläkohteissa. Vaikka autot sijaitsivat kuntien keskuksissa, ne palvelevat samalla paikallisia kyläläisiä ja toimivat porttina laajempaan liikkumiseen alueella.

Yhteiskäyttöauton kokeilu tarjosi matalan kynnyksen mahdollisuuden testata, voisiko tällainen palvelu täydentää maaseudun liikkumistarjontaa. Kyläauto voi olla vaihtoehto niille, jotka tarvitsevat autoa satunnaisesti, mutta eivät omista tai halua ylläpitää omaa autoa.

Kokeilu vastasi myös kuntien ja hankkeen tavoitteisiin edistää kestävää liikkumista. Yhteiskäyttöön tarjottavat sähkö- ja hybridiautot mahdollistivat ympäristöystävällisemmän liikkumisen ja antoivat samalla käyttäjille mahdollisuuden kokeilla sähköautoilua käytännössä – monelle kyseessä oli ensim-mäinen kerta sähköauton ratissa.

Kyläauton ideassa yhdistyvät paikallinen tarve, kestävä liikkuminen ja yhteisöllinen ratkaisu. Kokeilun tavoitteena oli selvittää, voisiko tämäntyyppinen palvelu tarjota aidosti käyttökelpoisen vaihtoehdon arjen kulkemiseen maaseudulla, ja millaisilla toimintamalleilla se olisi mahdollista toteuttaa.

ÄLYKÄS KYLÄAUTO

03. Toimintamalli

Miksi juuri tämä ratkaisu?

Yhteiskäyttöauton kokeilua suunniteltaessa tunnistettiin, että yksittäisellä kylällä ei yleensä ole riittäviä resursseja tai hallinnollisia valmiuksia toteuttaa tämänkaltaista palvelua omin voimin. Tämän vuoksi toimintamalli päätettiin toteuttaa kuntalähtöisesti, jolloin kunnat toimivat palvelun tilaajina ja mahdollistajina. Kylät sekä kyläläiset hyötyivät palvelun saavutettavuudesta ja saivat mahdollisuuden kokeilla yhteiskäyttöautoa käytännössä.

Sysmä ja Padasjoki valikoituivat mukaan kuntina, jotka osoittivat kiinnostusta ja soveltuivat hyvin pilotin kohteiksi. Kokeilu suunniteltiin yhteistyössä Päijänne-Leaderin Älykkäät toimijat – Viisaat kylät -hankkeen, kuntien ja palveluntarjoajan välillä. Hanke tuki kokeilua erityisesti viestinnän, materiaalien ja aloitusvaiheen käytännön järjestelyjen osalta.

Kuntatason kokeilu mahdollisti sen, että yhteistyökumppaniksi voitiin valita valmiin digialustan ja palvelumallin tarjoava toimija. Kumppaniksi valittiin Omago Oy, jolla oli valmius tarjota palvelu nopeasti käyttöön: autot, sovellus, asiakaspalvelu ja käyttöraportointi sisältyivät kokonaisuuteen.

Ajoneuvoiksi valittiin sähkö- ja hybridiautoja, jotka soveltuvat hyvin sekä taajamien että haja-asutusalueiden ajoihin ja tukevat samalla kuntien ilmastotavoitteita. Valinta tehtiin keväällä 2025, ja autot toimitettiin molempiin kuntiin kesäkuun alkuun mennessä. Käyttöönottoon liittyi Omagon toimesta viestintää, opastusta ja tunnisteteippaukset, joiden avulla käyttäjät tunnistivat autot nopeasti ja pystyivät ottamaan auton käyttöön. Teippauksissa oli QR-koodi, joka ohjasi käyttäjiä suoraan sovelluksen lataukseen. Käyttö tapahtui täysin digitaalisesti Omago-sovelluksen kautta, eikä fyysistä avainta tarvittu.

Autojen sijoittelu suunniteltiin kuntien kanssa yhteistyössä, ja päädyttiin seuraaviin paikkoihin:

- Padasjoella molemmat autot sijoitettiin Laivarannan satamaan, joka on vilkas kesäaikainen solmukohta. Lisäksi lähistöllä asuu tiiviisti kuntalaisia. Alueella ei kokeilun alkaessa ollut sähköautojen latauspisteitä, mutta käyttöönoton mahdollistamiseksi hankittiin erilliset latauskaapelit. Myöhemmin kesän aikana satamaan saatiin myös julkiset sähköautojen latauspisteet.
- Sysmässä täyssähköauto sijoitettiin kunnan keskustaan Päijänne Areenan yläparkkipaikalle, jossa oli valmiina kaksi sähköauton latauspaikkaa. Näistä toinen varattiin kyläautolle. Hybridiauto puolestaan sijoitettiin Suopellon satamaan, joka tavoittaa erityisesti veneilijöitä ja mökkiläisiä.

Suunnitteluvaiheessa pohdittiin myös mallia, jossa autoja kierrätettäisiin eri kylissä, esimerkiksi kylätaloilla. Tämä todettiin kuitenkin haastavaksi, koska:

- monilta kylätaloilta puuttuu sähköautojen latausinfrastruktuuri
- kylien valinta ja aikataulutus olisi ollut vaikeaa toteuttaa tasapuolisesti
- autojen siirtely olisi lisännyt koordinaatiota ja logistiikkahaasteita

Tästä syystä kokeilussa päätettiin sijoittaa autot paikkoihin, joissa ne palvelisivat mahdollisimman monia käyttäjiä ja joissa tekniset edellytykset ovat valmiina.

Käyttäjien kustannus kokeilun aikana pidettiin tietoisesti matalana: 3 €/h tai 35 €/vrk + 0,14 €/km, sisältäen käyttövoiman ja auton käyttöön liittyvät maksut. Tämä oli selvästi edullisempi kuin vastaavat palvelut esimerkiksi Itä-Lapissa, joissa hinnat voivat olla jopa 8 €/h + 0,14 €/km. Edullinen hinnoittelu madalsi kynnystä kokeilla palvelua ja sai kiitosta käyttäjiltä. Hybridiautossa oli valmiina polttoainekortti, jolla pystyi tarvittaessa ostamaan lisää polttoainetta. Tankkaamisesta ja lasinpesunesteen lisäämisestä sai alennusta käyttömaksusta.

ÄLYKÄS KYLÄAUTO

04. Yhteistyö

Yhdessä suunniteltu, yhdessä toteutettu

Kyläautokokeilu toteutettiin monitoimijaisena yhteistyönä, jossa yhdistyivät kuntien paikallistuntemus, hankkeen resurssit ja Omago Oy:n tekninen osaaminen. Päijänne-Leaderin Älykkäät toimijat – Viisaat kylät -hanke toi mukanaan tietoa kylien arjesta, palautteista ja liikkumistarpeista, joita oli tunnistettu aiemmilla kyläkierroksilla ja kyselyillä. Kunnat puolestaan toimivat kokeilun hallinnollisina toteuttajina ja mahdollistajina.

Autojen sijoituspaikat, käyttöönotto ja palvelun käytännön toteutus suunniteltiin tiiviissä yhteistyössä hankkeen, kuntien ja Omagon kesken. Vaikka yhteistyö oli toimivaa ja sujuvaa, kokeilun alkuvaiheen käytännön järjestelyissä havaittiin tarvetta selkeämmälle roolitukselle ja vastuunjaolle eri toimijoiden välillä. Esimerkiksi Sysmän kunta toi esiin, että teknisestä toteutuksesta ja infrastruktuurista vastaavat henkilöryhmät olisi ollut hyvä ottaa mukaan jo suunnittelu-vaiheessa, jotta käytännön toteutus sujuisi mahdollisimman kitkattomasti. Myös ohjeistusten ja vastuunjaon täsmentäminen olisi voinut tukea sujuvampaa aloitusta.

Omago Oy vastasi palvelun teknisestä toteutuksesta ja oli aktiivisesti mukana käytännön kysymyksissä, joita ilmaantui erityisesti kokeilun alussa. Palveluntarjoaja tuki kuntia muun muassa sovelluksen käyttöönotoissa, autojen varustelussa ja viestinnässä.

Kunta ja hanke markkinoivat kyläautopalvelua sekä yhdessä että erikseen, sekä verkossa että tapahtumien ja muun kyläviestinnän kautta. Esimerkiksi kuntien ja hankkeen somekanavat ja paikallislehdet olivat keskeisessä roolissa tiedon levittämisessä.

Yhteistyö mahdollisti kokeilun toteuttamisen matalalla kynnyksellä. Tämä kokeilumalli osoitti, että kun toimijoiden roolit ja resurssit ovat tasapainossa, voidaan uutta palvelua testata tehokkaasti ja käyttäjälähtöisesti.

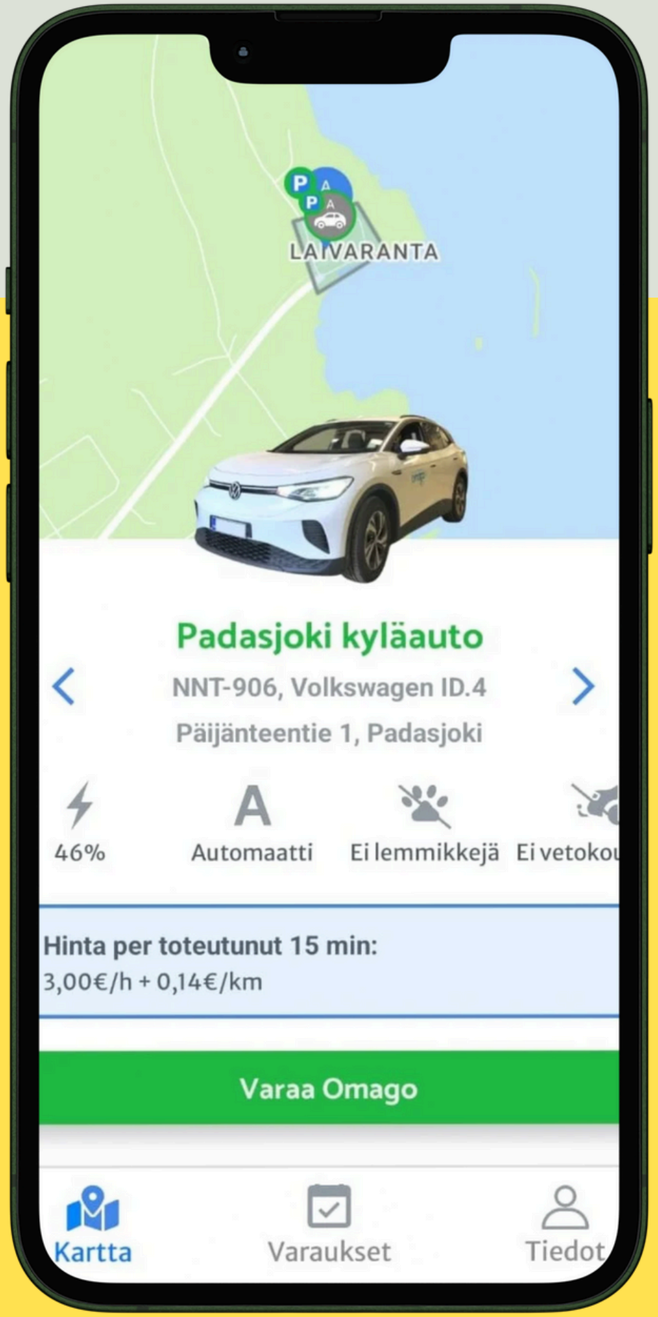

05. Viestintä

Miten kyläautosta kerrottiin – näkyvyyttä ja osallistamista

Kyläautokokeilun onnistuminen edellytti, että mahdollisimman moni alueella liikkuva ja autoista kiinnostunut, saisi tiedon palvelusta ja osaisi ottaa sen käyttöön. Viestintää suunniteltiin yhteistyössä kuntien, hankkeen ja Omagon kesken, ja siinä hyödynnettiin monikanavaista lähestymistapaa.

Tiedottaminen aloitettiin hyvissä ajoin ennen kokeilun käynnistymistä. Paikallislehdet ja alueelliset mediat olivat tärkeässä roolissa: kokeilusta julkaistiin juttuja mm. Ylen alueuutisissa ja paikallisradiossa, kuntien omissa julkaisuissa sekä alueellisissa sanomalehdissä. Molemmat kunnat ja hanke jakoivat tiedotteita omien kanaviensa kautta.

Kuntien omissa somekanavissa ja verkkosivuilla julkaistiin lisäksi kesätyöntekijöiden laatimia juttuja kyläautosta, mikä toi aiheeseen paikallista näkökulmaa ja lisäsi tavoittavuutta erityisesti lomakauden aikana.

Autojen teippaus kyläauto-tunnuksella toimi tärkeänä viestintäkeinona katukuvassa. Lisäksi autojen lähettyvillä oli juliste tai kyltti, jossa oli tietoa palvelusta sekä QR-koodi suoraan palautekyselyyn tai lisätietoihin.

Padasjoelle ja Sysmään tuodaan sähkö- ja hybridiautoja – yhteiskäyttöautokokeilu käynnistyy kesällä

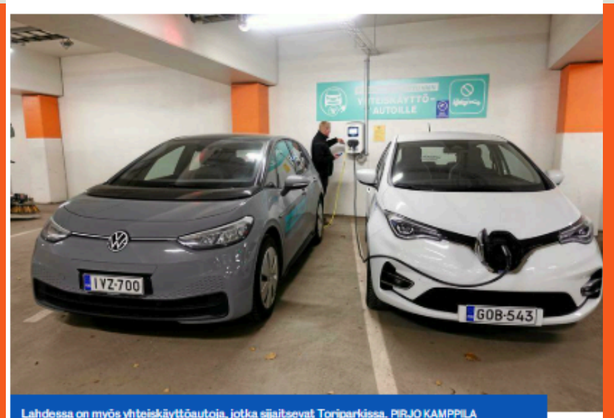

Lahdessa on myös yhteiskäyttöautoja, jotka sijaitsevat Toriparkissa. PIRJO KAMPPILA

ESS
25.4.2025 16:00

Kesällä 2025 Sysmässä ja Padasjoella käynnistyy kyläauto-kokeilu, jossa testataan sähkö- ja hybridiautojen yhteiskäyttöä maaseudulla.

Kokeilun tavoitteena on tuoda yhteiskäyttöautoja maaseutualueiden liikkumisen tueksi ja testata uudenlaisia kestäviä liikkumisen ratkaisuja. Lisäksi halutaan madaltaa kynnystä kokeilla yhteiskäyttöautoa ja kerätä arvokasta tietoa palvelun toimivuudesta ja tarpeesta maaseutuolosuhteessa.

Kokeilu kestää kesäkuusta elokuuhun ja sen aikana kuntiin sijoitetaan sähkö- ja hybridiautoja.

– Kyseessä on pilottimainen kokeilu, jonka avulla halutaan selvittää, onko yhteiskäyttöautoilla paikka maaseudun liikkumisen palapelissä, toteaa projektipäällikkö **Janne Niemimäki** Päijänne-Leaderista.

Autojen käyttö tapahtuu Omagon digitaalisen varauspalvelun kautta. Kokeilun aikana ajaminen on edullista.

Kokeilun päätyttyä kerätään palautetta sekä käyttäjiltä että kunnista ja kyliltä. Tavoitteena on kehittää helposti monistettava toimintamalli, joka voisi laajentua myös muihin kyliin ja kuntiin.

Kokeilu toteutetaan yhteistyössä Päijänne-Leaderin Älykkäät toimijat – Viisaat kylät -hankkeen ja Omago oy:n kanssa. Hanketta rahoitetaan Euroopan maaseuturahastosta Hämeen ELY-keskuksen kautta.

Nyt myös veneilijä pääsee kauppareissulle ja nähtävyyksille – Sysmä ja Padasjoki kokeilevat kyläautoja

Sysmässä ja Padasjoella kokeillaan kesän ajan yhteiskäyttöautoja. Niiden toivotaan helpottavan lomalaisten liikkumista, kun julkinen liikenne on vähentynyt.

Padasjoen sataman kupeessa on varattavissa kaksi yhteiskäyttöautoa. Kuva: Mika Moksu / Yle

MIKA MOKSU
4.6. 12:59

Kuuntele juttu 2:22

Padasjoella ja Sysmässä on otettu käyttöön yhteiskäyttöautot. Kokeilun tarkoituksena on selvittää, olisiko pienillä paikkakunnilla kysyntää yhteiskäyttöautoille, kun julkisen liikenteen tarjonta on vähentynyt.

Autojen sisältä löytyi sovelluksen ja auton käyttöohjeet, jotta ohjeet olisivat heti saatavilla uusille käyttäjille. Ohjeistusta täydennettiin lyhyillä opastusvideoilla, jotka jaettiin kuntien ja hankkeen sosiaalisessa mediassa. QR-koodien käyttö osoittautui tehokkaaksi tavaksi ohjata käyttäjiä oikean tiedon äärelle nopeasti. Autojen sisälle laitettiin myös tietoa kylistä ja niiden tapahtumista.

Viestinnässä tavoiteltiin erityisesti asukkaita ja matkailijoita, joilla ei välttämättä ole omaa autoa alueella, mutta jotka tarvitsevat liikkumismahdollisuuksia lomansa aikana. Omagon näkemyksen mukaan tiedotus toimi poikkeuksellisen hyvin: autojen käyttö käynnistyi heti kokeilun alussa vilkkaasti, vaikka usein autot löydetään vasta useamman kuukauden kuluttua, kun ne ovat tulleet käyttöön.

Kokeilun aikana Omago sai useita kuvia käyttäjiltä, jotka olivat esimerkiksi veneessä – tämä liittyi siihen, että palvelun käyttöönotto vaati oman ajokortin ja kasvokuvan lähettämistä sovellukseen, jotta ajolupa pystyttiin varmistamaan. Monelle käyttäjälle tämä oli ensimmäinen kontakti yhteiskäyttöautoihin, ja selkeä viestintä sekä käyttöliittymä tukivat onnistunutta kokemusta.

06. Käyttö ja tilastot

Miten autoja käytettiin?

Kyläautokokeilu herätti kiinnostusta molemmissa kunnissa, ja autot otettiin käyttöön poikkeuksellisen nopeasti. Tämä on huomionarvoista, sillä vastaavanlaisissa lyhyissä piloteissa käyttäjien aktivointi jää usein vähäiseksi. Tässä kokeilussa autot varattiin aktiivisesti jo kesäkuun alusta lähtien. Erityisesti heinäkuussa käyttö vilkastui: esimerkiksi Padasjoella autoilla tehtiin lähes kolminkertainen määrä varauksia kesäkuuhun verrattuna. Omago Oy:n mukaan tällainen käyttöaste heti kokeilun alkuvaiheessa on poikkeuksellista ja osoittaa, että sekä viestintä että sijoituspaikkojen valinta onnistuivat tavoittamaan potentiaaliset käyttäjät. Kuntien viestintätoimet ja hankkeen yhteismarkkinointi sekä sovellukseen liittyvä opastusvideo ja näkyvyys paikallislehdissä ja radiossa vaikuttivat onnistuneen hyvin.

Kokeilun aikana kertyneen varaustiedon perusteella voidaan todeta, että autot palvelivat monenlaisia liikkumistarpeita. Suurin osa varauksista oli lyhyitä – alle 2 tunnin ja alle 20 kilometrin matkoja – mutta mukana oli myös pidempiä varauksia, kuten yli 200 kilometrin ajoja ja yli vuorokauden mittaisia käyttötarpeita. Tämä osoittaa, että palvelua osattiin hyödyntää niin arjen asiointiin kuin pidempiinkin matkoihin. Autojen käyttötarkoituksia olivat muun muassa mökkeily, kaupassa käynti, tapahtumavierailut ja siirtymiset veneen tai muiden kulkuneuvojen välillä. Palautekyselyn mukaan suurin yksittäinen käyttötarkoitus oli kaupassa asiointi.

SYSMÄN KYLÄAUTOT

31	3,5	31
Varausten kokonaismäärä	Keskimääräinen varausaika (h)	Keskimääräinen matkan pituus (km)

Varauksien kesto

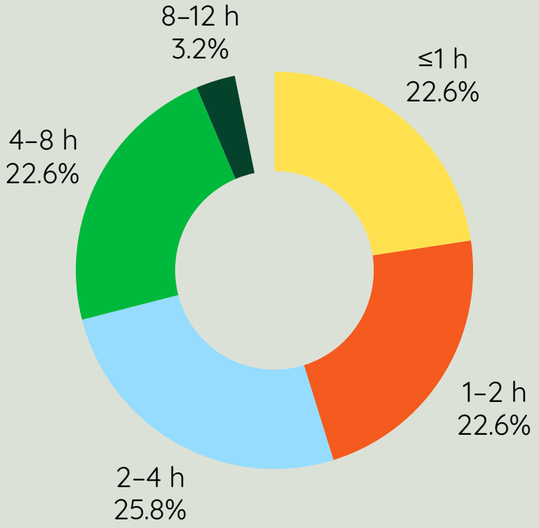

Autoilla kuljettu matka (km)

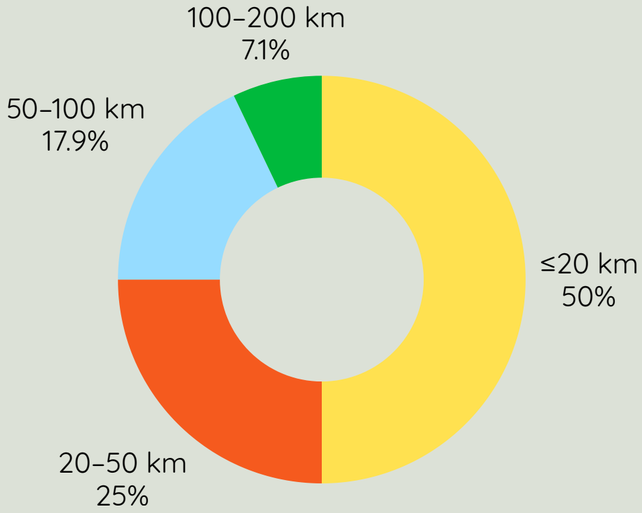

Arki vs. viikonloppu

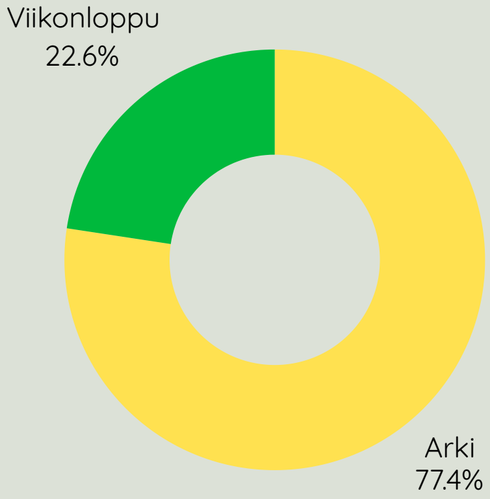

Varausten alkamisaika tunneittain (%)

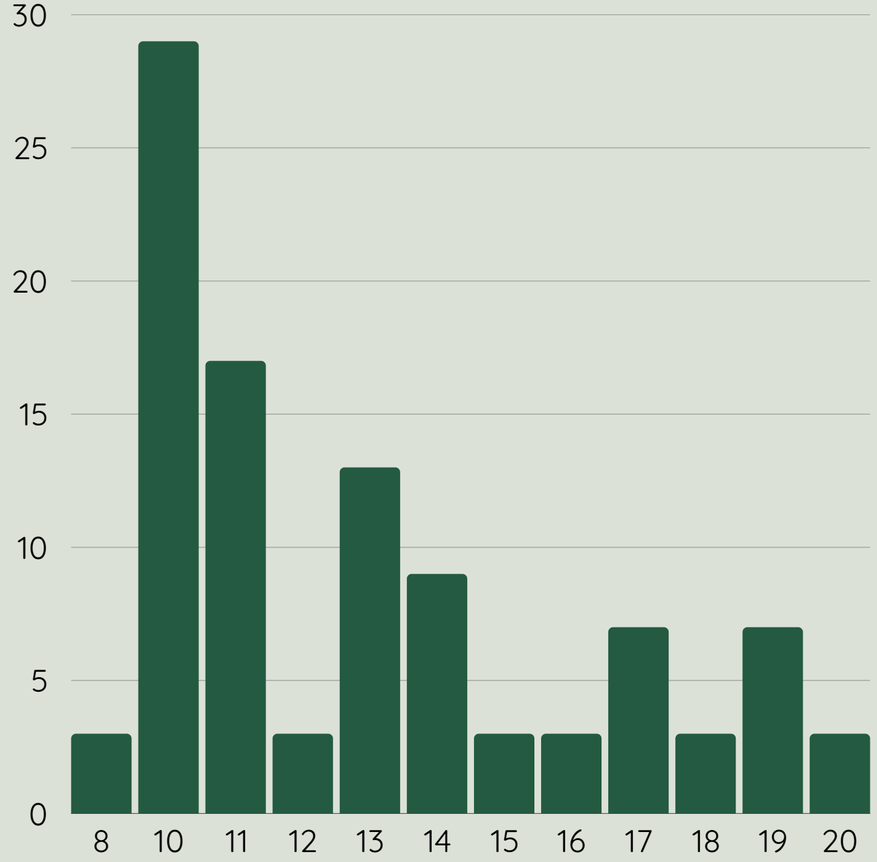

PADASJOEN KYLÄAUTOT

84	4,02	71,06
Varausten kokonaismäärä	Keskimääräinen varausaika (h)	Keskimääräinen matkan pituus (km)

Varauksien kesto

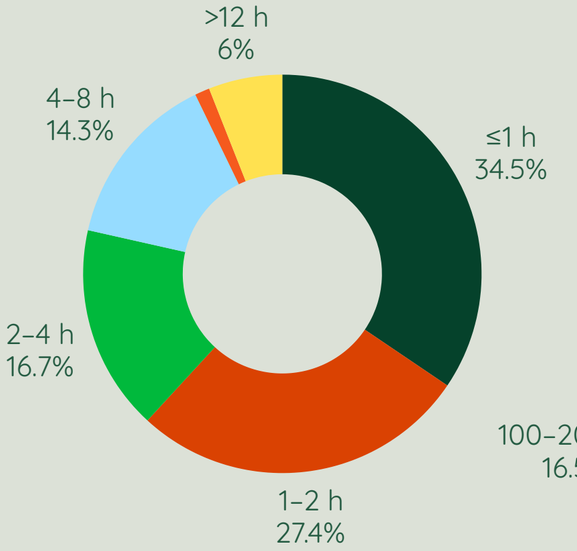

Autoilla kuljettu matka (km)

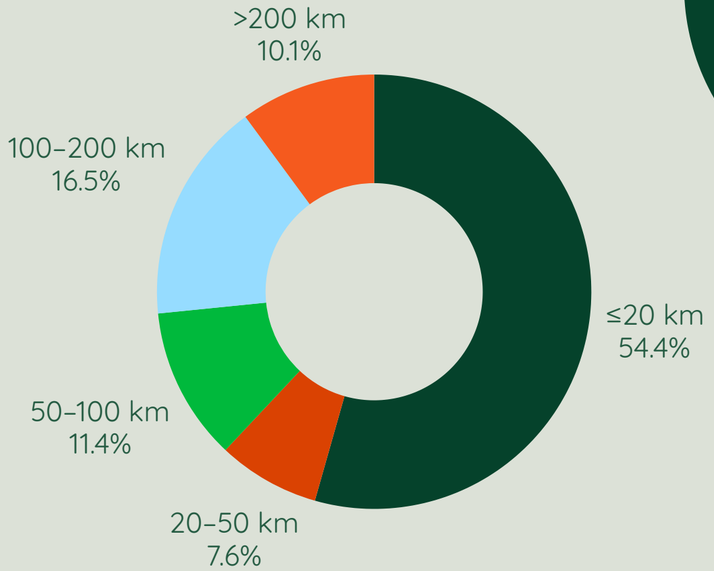

Arki vs. viikonloppu

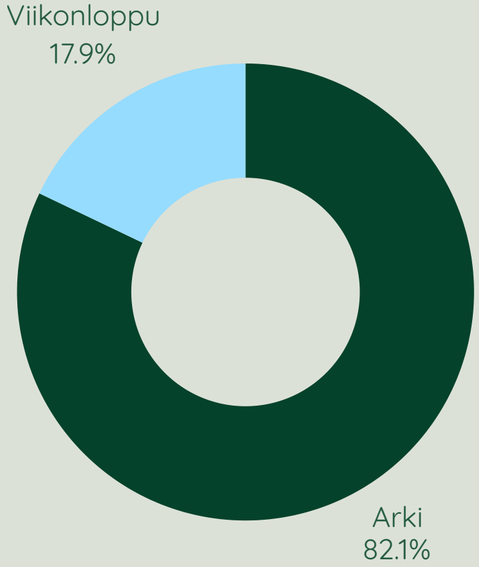

Varausten alkamisaika tunneittain (%)

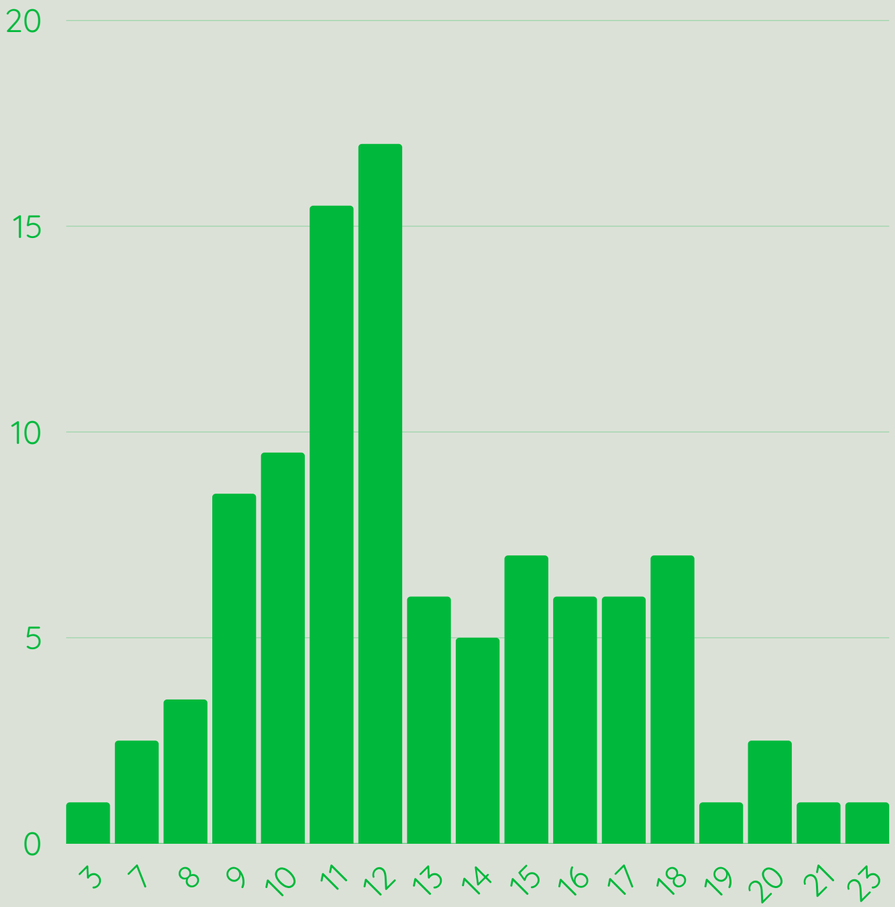

ÄLYKÄS KYLÄAUTO

Sysmässä Suopellon sataman hybriautolla oli hieman enemmän varauksia kuin keskustassa sijainneella sähköautolla. Vastaavasti Padasjoella molemmat autot sijaitsivat keskeisesti sataman yhteydessä. On myös huomionarvoista, että Padasjoella ei aluksi ollut sähköautojen julkista latausinfrastruktuuria, mutta kokeilun tueksi hankittiin omat lataus-kaapelit, myöhemmin kesällä satamaan saatiin myös julkiset latauspisteet. Sysmässä keskustan auton lataus hoitui jo valmiiksi Päijänne Areenan yläparkkipaikalla olevalla latauspisteellä, josta toinen paikka varattiin kyläautolle.

Sysmässä tehtiin kokeilun aikana yhteensä 31 varausta ja eri käyttäjiä oli 26. Keskimääräinen varausaika oli noin 3,5 tuntia, ja keskimääräinen ajomatka 39,1 kilometriä. Varausten jakauma arki- ja viikonloppukäytön välillä oli myös mielenkiintoinen: arkipäivinä tehtiin 77,4 % varauksista, ja viikonloppukäytön osuus jäi alle neljännekseen. Koska kokeilu ajoittui kesälomakauteen, käyttökerrat painottuivat arkipäiviin – monet käyttäjät olivat liikkeellä lomalla myös arkena.

Padasjoella varauksia kertyi yhteensä 84, ja eri käyttäjiä oli 50. Keskimääräinen varausaika oli 4,02 tuntia ja ajomatkat selvästi pidempiä kuin Sysmässä – keskimäärin 71 kilometriä. Käyttö painottui selvästi lyhyisiin ajoihin: yli puolet matkoista oli alle 20 kilometriä. Samalla mukana oli myös pidempiä ajokertoja, kuten yli 200 kilometrin matkoja ja useita tunteja kestäviä varauksia. Pidemmät ajokerrat nostivat keskimääräistä varausaikaa ja ajomatkaa. Käyttö jakaantui selkeästi arkisin (82,1 %) tehtyihin lyhyisiin ajoihin, erityisesti aamupäivän ja keskipäivän tunteihin. Varausten aloituspiikki näkyi selvästi kello 11–12 välillä.

07. Palaute

ÄLYKÄS KYLÄAUTO

Kyläautokokeilu keräsi palautetta sekä käyttäjiltä että mukana olleilta kunnilta, ja kokonaiskuva oli pääosin myönteinen. Käyttäjäpalaute nosti esiin erityisesti palvelun helppouden, hinnan kohtuullisuuden ja mahdollisuuden kokeilla sähköautoa turvallisesti ja ilman suuria sitoumuksia. Sovelluksen käyttö koettiin pääsääntöisesti sujuvaksi, ja käyttäjät pitivät hyvänä sitä, että auton saattoi varata ja ottaa käyttöön omatoimisesti – milloin vain.

Käyttäjiä palvelu kiinnosti erityisesti silloin, kun omaa autoa ei ollut käytettävissä tai kun haluttiin hoitaa asioita ilman oman auton käyttöä esimerkiksi mökiltä käsin. Suurin osa matkoista oli lyhyitä siirtymiä, kuten kauppa- ja asiointireissuja. Palautekyselyssä suosituin käyttötarkoitus oli juuri kaupassa käynti. Myös tapahtumiin osallistuminen, vierailut ja siirtyminen veneen ja muiden kulkuvälineiden välillä mainittiin usein.

Kehitysehdotuksissa toivottiin, että autoja voisi olla useammassa paikassa – esimerkiksi myös kylätalojen yhteydessä. Lisäksi yksi palautteenantaja toivoi, ettei palvelun käyttö olisi sidottu luottotietoihin, jotta mahdollisimman moni voisi hyödyntää palvelua. Myös autojen näkyvyyteen ja käytön opastukseen liittyviä ehdotuksia esitettiin, vaikka pääosin opastusvideoita ja painettua ohjetta kiiteltiin.

Sekä Sysmän että Padasjoen kunnat näkivät kyläauton mahdollisuutena kokeilla uudenlaista palvelua matalalla kynnyksellä. Kokeilu tarjosi kunnille käytännön kokemusta yhteiskäyttöpalvelun järjestämisestä ja antoi tietoa myös käyttäjien odotuksista ja tarpeista.

Sysmän kunta toi esiin, että Suopellon sataman auto oli aktiivisemmassa käytössä ja sai positiivista palautetta erityisesti veneilijöiltä. Suopellossa sijainnut hybridi oli kesän aikana vilkkaammin käytössä kuin kuntakeskuksessa ollut täyssähköauto, mikä korostaa oikean sijoituspaikan merkitystä. Kuntakeskuksen auton käyttöönotossa oli kokeilun alussa pientä viivettä, mutta se saatiin nopeasti korjattua. Tämä saattoi kuitenkin vaikuttaa sähköauton alempaan käyttöasteeseen.

Padasjoella kunta koki, että kokeilu toimi hyvin ja mahdollisti käytännön tiedon keruun sekä kuntalaisilta että kesäasukkailta. Autojen sijoitus laivarantaan osoittautui toimivaksi – vaikka kesän alussa alueella ei ollut vielä julkista latausinfraa, kunta hankki väliaikaisesti erilliset latauskaapelit, ja myöhemmin satamaan saatiin pysyvät sähköautojen latauspisteet.

ÄLYKÄS KYLÄAUTO

Missä kunnassa käytit kyläautoa?

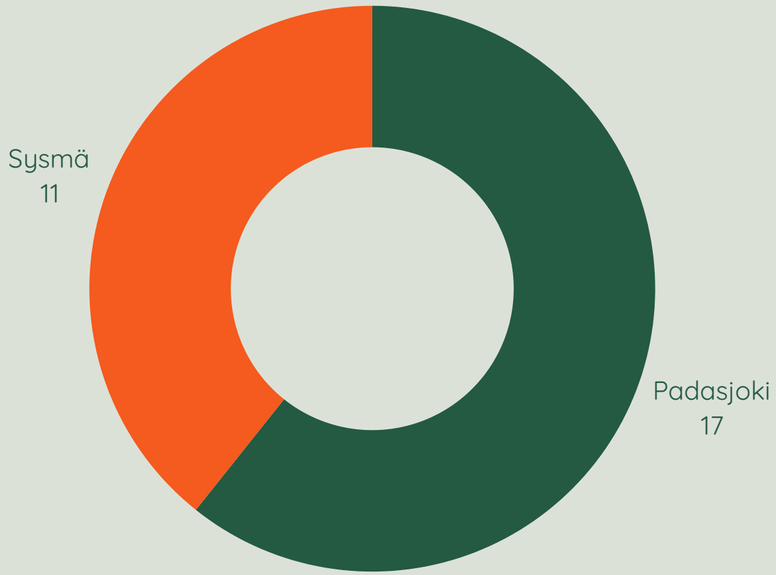

Miten arvioit itse ajokokemusta ja autoa?

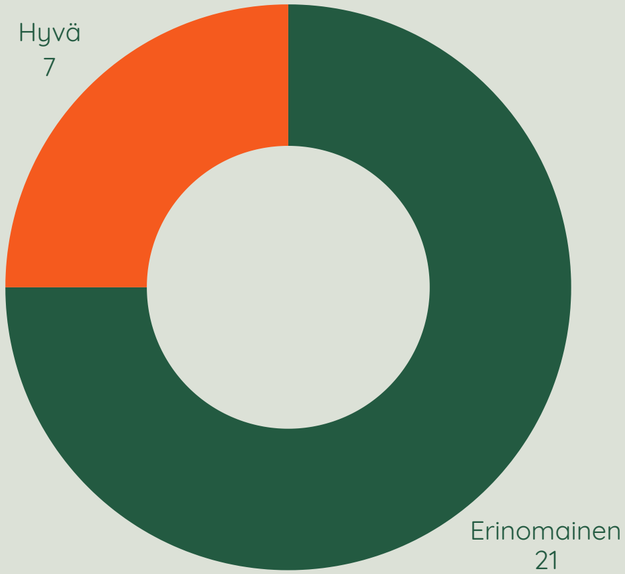

Palautekysely

Kyläautokokeilun yhteydessä toteutettiin palautekysely, jonka tavoitteena oli kerätä käyttäjien näkemyksiä palvelun toimivuudesta, hyödyllisyydestä ja kehityskohteista. Kyselyyn pystyi vastaamaan suoraan autoista löytyneen QR-koodin avulla sekä myöhemmin Omagon sähköpostitse lähettämän viestin kautta, joka lähti kaikille kesällä autoa käyttäneelle.

Yhteensä kyselyyn vastasi 28 käyttäjää, ja vastauksista saatiin kattava kuva kokeilun onnistumisesta käyttäjän näkökulmasta. Palautteen perusteella yhteiskäyttöauton koettiin tarjoavan kätevän, helppo-käyttöisen ja tarpeellisen liikkumisratkaisun erityisesti niille, joilla ei ollut omaa autoa käytettävissä kesäaikana.

Palautteet vahvistavat havaintoa siitä, että hyvin saavutettava ja digitaalisesti hallittava palvelu voi toimia myös maaseutuolosuhteissa – kunhan käyttöönotto on vaivatonta ja hinnoittelu kohtuullinen. Kyselyn vapaat vastaukset toivat esiin myös kehitystoiveita ja ideoita palvelun jatkosta.

PALAUTEKYSELYN TULOKSIA

ÄLYKÄS KYLÄAUTO

Oliko maksaminen ja sovelluksen käyttö selkeää?

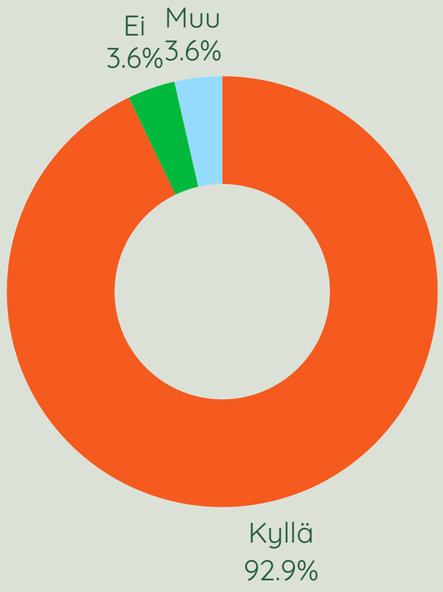

Käyttäisitkö kyläautoa uudelleen, jos palvelu olisi pysyvä?

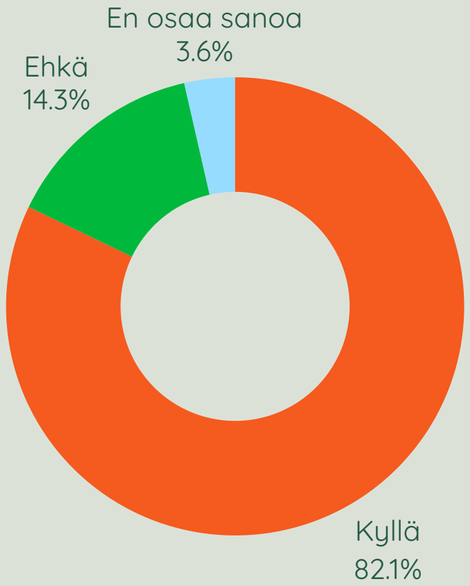

Miltä hinnoittelu (3 €/h tai 35 €/vrk + 0,14 €/km) vaikutti?

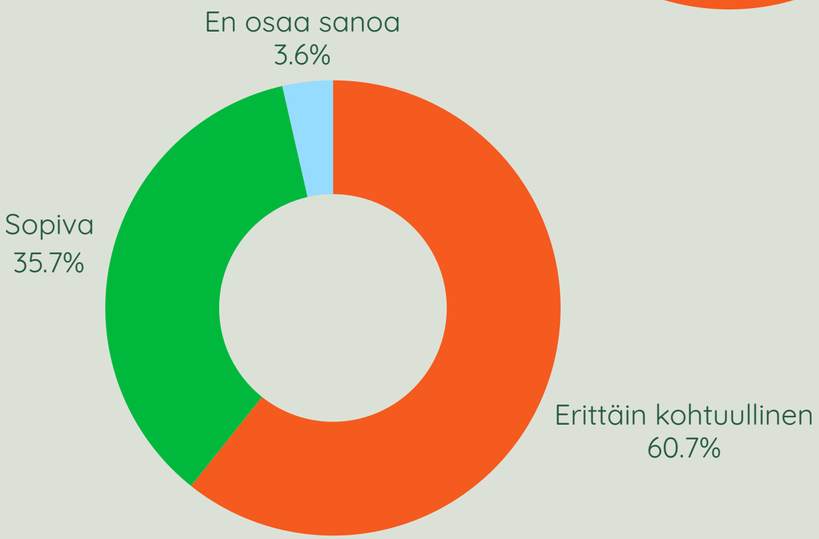

Kuinka helppoa auton varaaminen oli? (sovelluksen käyttöönotto)

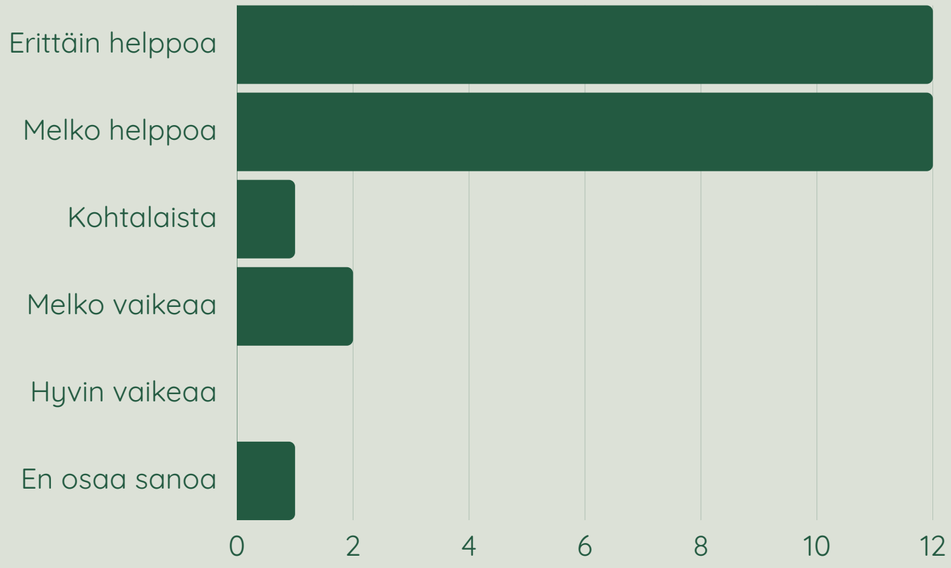

Mihin tarkoitukseen käytit kyläautoa?

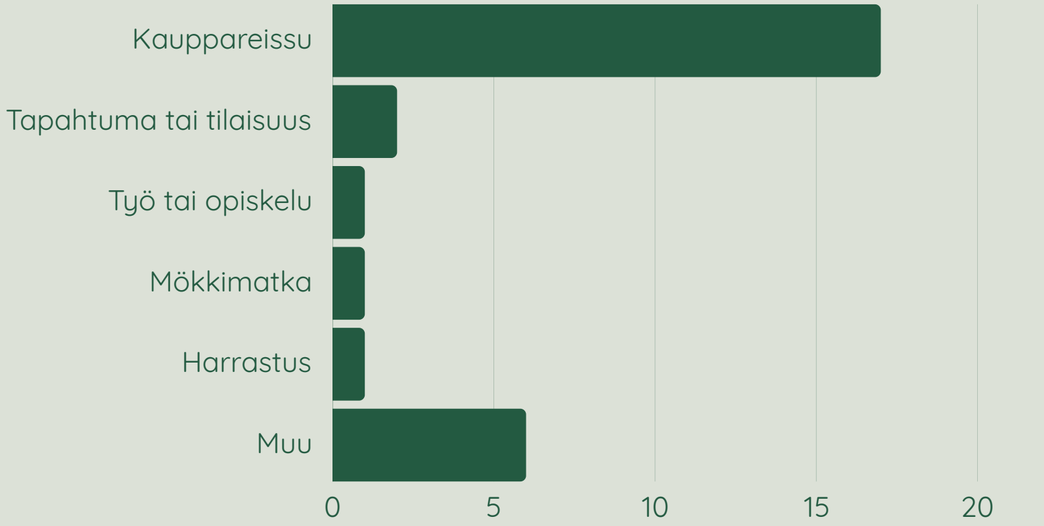

ÄLYKÄS KYLÄAUTO

MITEN PALVELUA VOISI PARANTAA?

(VAPAITA VASTAUKSIA)

Palautekyselyyn tuli runsaasti (17 kpl) kehitysehdotuksia, joilla palvelua voisi parantaa entisestään. Suurin osa parannusehdotuksista liittyi tekniseen toteutukseen ja palvelusta tiedottamiseen. Tässä niistä muutamia.

- “Rekisteröityminen Omago-sovellukseen oli hidas ja kankea - muuten kaikki sujui helposti.”
- “Lemmikin salliminen olisi kiva ominaisuus”
- “Käytöstä enemmän markkinointia esimerkiksi somevaikuttajien avulla tai videoilla kunnan sivulla. Monet vanhemmat ihmiset ovat epävarmoja sovellusten kanssa.
- “Minusta kaikki oli mietitty, että korjattavaa ei löydy!”
- “Palveluun liittyminen ehkä hieman kankeaa, mutta ymmärrän logiikan että käyttäjän tiedot on varmistettava. Voisiko olla vielä joku helpompi maksutapa esim Mobilepayn kautta?”
- “Juuri bonuksia näistä lasinpesunestettä lisäämällä tai pesussa autoa käyttämällä, esim lisä tunnin otto ykskaks niin siitä ehkä huokea lisäys jostain 1 lisä tunnista vähän lisämyyntinä. Kannustaisi pitämään jollain keinoin puhtaanaauton sisätiloja esim lähettäisi kuvat jos itse imuroisi tilat ja tällä keinoin voisi uuden käytön saada suht edullisesti tai esim muutaman tunnin käytön päivämäärään x mennessä. Ennakko varaajan etu esim viikonloppu käyttöön ja edullisempi jos ottaisi esim la su käyttöön ajaksi tyyliin 24h.”
- “Palvelun käyttöönotto kesti ensimmäisellä kerralla vuorokauden emmekä silloin saaneet autoa käyttöön. Toisella kerralla onnistuimme”
- “Kaikki oli hyvin.“

“Auton käyttöönotto vielä nopeammin rekisteröitymisen jälkeen on ainoa kehityskohde.”

MUUTA PALAUTETTA, IDEOITA TAI TERVEISIÄ KOKEILUN JÄRJESTÄJILLE?

(VAPAITA VASTAUKSIA)

Palautekyselyssä toivottiin vastaajilta myös muita kommentteja ja palautetta kokeiluun liittyen. Tähänkin tuli mukavasti vastauksia (18 kpl). Tässä niistä muutamia.

- “Tosi hyvä palvelu kaikkineen ja selkeät ohjeet. Autokin oli kondiksessa.”
- “Käytin molemmilla paikkakunnilla, superkätevä ja toimiva palvelu!”
- “Kiitos, tämä oli mainio lisä Sysmän palveluihin. En asu vakituiseen paikkakunnalla. Meillä tuli tilanteeseen, kun mökillä ollut ainut auto lähti toisaalle ja jäin lasten kanssa paikkakunnalle ilman autoa. Oli tarve päästä markkinoille ja kauppaan, niin se onnistui tällä...”
- Erittäin loistava palvelu näin veneilijän näkökulmasta. Padasjoella tulee muutoin käytyä harvemmin kaupoilla sataman ja kauppojen etäisyyksistä johtuen, mutta kyläautojen vuoksi kävimme Padasjoella useamman kerran kesän aikana...”
- “Ei voi kuin toivoa, että palvelu jatkuu myös tulevina kesäkausina!”
- “...eikö toista autoa olisi voinut sijoittaa keskeisemmälle paikalle esim. monitoimitalon/kirjaston yhteyteen?”
- “Kiitos kovasti. Todella edullinen käyttää ja kätevästi toimiva palvelu. Oikein mietitty palvelu sataman lisäpalveluksi jolla pääsee käymään kaupassa veneilyn yhteydessä.”
- “Auto olisi voinut olla odottamassa lähempänä, se toinen laituri alue (Ilona in, missä veneeni oli) missä on enemmän veneitä vierassatamassa tai voisi toivoa, että auto olisi vaihtoehtoisesti jommassa kummassa venesatamassa...
- “Auton saatavuus oli erinomainen, Padasjoen satama-alueella, ainakin veneilijälle.”
- “Sysmän palvelut jäisi veneilijältä käyttämättä ilman automahdollisuutta.”
- “Oikein toimiva konsepti.“

“Erinomainen palvelu, jota on odotettu monta vuotta 😃”

08. Yhteenveto

ÄLYKÄS KYLÄAUTO

Kokeilusta kokemuksia - Voiko palvelu jatkua ja miten?

Kyläautokokeilu tarjosi konkreettista tietoa siitä, miten yhteiskäyttöautopalvelu voi toimia maaseutuympäristössä. Tulosten, varaustilastojen ja käyttäjäpalautteen pohjalta on tunnistettu useita jatkokehityksen mahdollisuuksia – niin palvelun sisällön, sijoittelun kuin sen organisoinninkin osalta.

Selkein havainto oli se, että auton sijoituspaikalla on suuri merkitys käyttö-aktiivisuuteen. Paikat, joissa ihmiset luonnostaan liikkuvat ovat parhaita paikkoja autoille. Toisaalta toivottiin, että autoja voisi olla useammassakin paikassa ja ne voisi palauttaa eri paikkaan kuin mistä ne otti käyttöön. Tämä olisi hieno lisä, mutta aiheuttaa pientä logistista päänvaivaa.

Kokeilun toimintamalli osoittautui toimivaksi: Omago Oy vastasi palvelun operatiivisesta toteutuksesta, kunnat maksoivat selkeästi rajatun kuukausimaksun, hanke tuki viestintää sekä aloituskuluja. Tällainen jaettu vastuumalli mahdollisti kunnille matalariskisen tavan testata palvelua ilman, että niiden täytyi investoida omaan kalustoon tai tekniseen järjestelmään. Käyttäjille palvelu oli edullinen, mikä madalsi kokeilukynnystä ja paransi saavutettavuutta.

Kuntien ja hankkeen välinen yhteistyö sujui hyvin, palveluntuottajan kanssa tehtävässä yhteistyössä korostui tarve selkeälle ohjeistukselle, erityisesti kokeilun valmisteluvaiheessa. Tulevaisuudessa roolit ja vastuut on hyvä määritellä entistä tarkemmin heti suunnittelun alkuvaiheessa. Sovelluksen käyttöönottoa voisi myös kehittää edelleen, jotta uudet käyttäjät pääsevät mukaan entistä sujuvammin.

Kokeilun myötä nousi esiin useita jatkomalleja ja kehitysideoita:

- Monikäyttömalli: Auto voisi olla virka-aikaan kunnan työntekijöiden käytössä ja muina aikoina kuntalaisten ja lomailijoiden käytettävissä. Näin käyttöaste saadaan korkeammaksi ja kalustosta enemmän hyötyä.
- Kesäkyläauto: Auto voisi olla sesonkiluonteisesti sijoitettuna mökkivaltaiselle alueelle, esimerkiksi satamaan tai lomakeskuksen yhteyteen.
- Kylämopo tai sähköpyörä: Keveämmät liikkumisvälineet voivat toimia kylissä, joissa täysikokoinen auto ei ole tarpeen.
- Usean kylän yhteinen auto: Naapurikylät voisivat jakaa yhteiskäyttöauton ja sopia käytöstä vuoropohjaisesti tai alueellisesti.
- Olemassa oleva auto valmiiseen palveluun: Kylässä tai kunnassa on jo valmiina auto, joka lisättäisiin Omago-tyyliseen palveluun, jolloin uutta erillistä autoa ei tarvitse. Palvelun kautta varaus ja auton käyttö sujuisi kätevästi.

Monistettavuus muihin kyliin ja kuntiin on täysin mahdollista, kunhan huomioidaan muutama keskeinen tekijä:

- Käyttäjäryhmien tarpeet ja digivalmiudet (esimerkiksi ikäihmiset, nuoret tai matkailijat)
- Auton saavutettavuus ja näkyvyys sijoituspaikassa
- Riittävän pitkä kokeilujakso, jotta palvelu ehtii juurtua ja tulla tutuksi
- Selkeä koordinointi ja viestintä kuntien, kylien ja palveluntarjoajan välillä
- Hyvä viestintä ja tiedottaminen asiasta, jotta käyttäjät löytävät autot

Tärkeää on myös se, että kuntien tai kylien harkitessa yhteiskäyttöauton käyttöönottoa, kustannuspuolta pohditaan huolellisesti. Pienemmissä kunnissa tai kylissä ei ole todennäköistä, että palvelua voisi toteuttaa täysin markkinaehtoisesti. Yhteiskäyttöauto voi kuitenkin olla toimiva ratkaisu, jos se kytketään osaksi kunnan omaa kalustoa ja sen käyttö laajennetaan myös kuntalaisille esimerkiksi virka-ajan ulkopuolella.

Kokeilun jälkeen kiinnostusta mallia kohtaan on tullut useilta eri alueilta, ja monistettavuus on noussut esiin selkeänä jatkoaskeleena. Kokemusten jakaminen ja hyvien käytäntöjen esiin tuominen voivat auttaa muita kuntia ja kyliä kehittämään omia liikkumisratkaisujaan.

Yhteiskäyttöauto ei korvaa julkista liikennettä tai yksityisautoa, mutta se voi täydentää kylien liikkumisen palapeliä. Parhaimmillaan se tukee kuntien ilmasto- ja elinvoimatavoitteita sekä vastaa aidosti paikallisiin tarpeisiin. Tämä kokeilu antaa vankan pohjan arvioida, millaisin rakentein ja rahoitusratkaisuin pysyvämpi järjestelmä voisi tulevaisuudessa syntyä – joko kuntavetoisena, yhteistyöhankkeena tai jonkin muun toimijan kautta.

Kiitos mielenkiinnosta!

Kyläautokokeilu oli ainutlaatuinen tilaisuus testata uudenlaista älykästä liikkumispalvelua maaseutualueilla.

Kokeilun tulokset osoittavat, että yhteiskäyttöautot voivat täydentää kylien liikkumismahdollisuuksia ja luoda pohjaa kestävämmälle arjelle – kunhan ratkaisut suunnitellaan yhdessä ja paikalliset tarpeet huomioiden.

Kiitämme lämpimästi kaikkia kokeiluun osallistuneita – käyttäjiä, kuntien edustajia ja yhteistyökumppaneita!

Kokeilu toteutettiin osana Älykkäät toimijat – Viisaat kylät -hanketta, jota rahoitetaan Euroopan maaseuturahastosta Hämeen ELY-keskuksen kautta.

Ota yhteyttä tai jaa ideasi jatkokehitykseen liittyen:

Päijänne-Leader / Janne Niemimäki
janne.niemimaki@paijanne-leader.fi
www.paijanne-leader.fi/alykylat
Facebook & Instagram: @alykylat

Euroopan unionin osarahoittama
Padasjoki Experience Nothing
Sysmä
Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
LEADER Päijänne
Älykkäät toimijat - Viisaat kylät